حفاظت از هویت تاریخی بقعه امامزاده جعفریزد؛

تحلیلی بر تجربه حراست مردمی از این هویت تاریخی در سال ۱۳۹۲ شمسی

مهدی صادق احمدی – پژوهشگر دکتری مرمت و عضو هیأت علمی دانشکده فنی صدوقی، دانشگاه فنی و حرفه‌ای، استان یزد و عضو گروه مطالعات و مرمت مشاور هنرسرای معماری یزد

آدرس ایمیل: m_sadegahahmadi@yahoo.com

محمدرضا فهیمی بافقی- کارشناسی ارشد معماری از دانشگاه یزد، عضو گروه معماری مشاور هنرسرای معماری یزد

آدرس ایمیل: smr_fb@yahoo.com

چکیده

مجموعه بقعه امامزاده جعفر یکی از امامزادگان(بقاع) معتبر یزد است و مجموعه ای تاریخی است که آثاری از قرن پنجم تا به امروز را در دل خود دارد. این مقاله شامل دو بخش است که تبیین بخش اول آن برای تحلیل بخش دوم ضروری است. در بخش اول اهمیت تاریخی این مجموعه بنا و بافت بلافصل آن تحلیل خواهد شد. این بخش حاصل مطالعات نگارندگان بر مبنای مطالعات کتابخانه ای با تمرکز بر کتب تاریخی و بررسی تطبیقی آن با شواهدی از بنا و بافت پیرامونی بقعه حاصل شده است. بخش دوم مقاله تحلیلی بر تجربه جمعی حفاظت از هویت تاریخی این مجموعه در سال ۱۳۹۲ دارد. در این سال و در پی تهیه طرحی برای توسعه امامزاده بخشی از بافت باارزش تاریخی همجوار مجموعه در معرض تهدید و تخریب قرار گرفت که با همدلی و همراهی ساکنان و اهالی محترم محله امامزاده جعفر و طیف وسیعی از متخصصان معماری و مرمت و حامیان بافت تاریخی در مخالفت با نحوه تهیه و اجرای این طرح، منجر به توقف تخریب‌ها شد. این بخش از مقاله به لحاظ روش، ابتدا بر مبنای جمع آوری اخبار و مقالات متعدد در سایت ها و روزنامه های آن دوره و سپس تحلیل اطلاعات مذکور به منظور دستیابی به نتایج قابل تعمیم در تجربیات آینده انجام یافته است. نتایج بخش اول نشان می دهد بخشی از صحن شرقی مجموعه متعلق به دوره تیموری است و به لحاظ تاریخی نفیس ترین بخش این بناست. از دیگر نتایج مطالعه این بخش تبیین دو مسیر تاریخی شهری است که امامزاده بر تقاطع آن جای گرفته است. این بخش از مقاله همچنین تاریخچه شکل گیری محلات مصلی و امامزاده را به دوره تیموری و صفوی ارجاع می دهد. نتایج بخش دوم نشان می دهد که واکنش بافت اجتماعی محله نشان از زنده بودن محله دارد و شرط لازم مقاومت در برابر تخریب های سازمان یافته است. همچنین اهمیت تلاش های گروه های غیر دولتی، دانشجویی و متخصصان را به عنوان مکمل زنده بودن بافت اجتماعی محله بارز ساخت. این بررسی همچنین نشان داد که بافت تاریخی یزد امروزه اهمیتی فراتر از حوزه جغرافیای استانی دارد و بسیاری از متخصصان و حفاظتگران یزد را به عنوان آخرین بازمانده منسجم بافت های سنتی پذیرفته اند.

واژگان کلیدی: امامزاده جعفر یزد، حمایت جمعی، اعتبار تاریخی، توسعه بقعه